

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

TALE TIL SAMRÅDSSPØRGSMÅL R, S, T OG U
OM KOBBER OG RESISTENSUDVIKLING
DEN 1. DECEMBER 2010

Det talte ord gælder

Spørgsmål R

”Vil ministeren redegøre for landbrugets brug af kobber i svineproduktionen?”

Spørgsmål S

”Vil ministeren redegøre for, hvorvidt der eksisterer grænseværdier for kobber i foder til svin?”

Spørgsmål T

”Vil ministeren tage initiativ til at få klarlagt, hvilke konsekvenser brug af kobber og andre metaller i landbrugets foderblandinger har for miljø og sundhed?”

Spørgsmål U

”Hvilke initiativer agter ministeren at tage for at bekæmpe bakterier, der er modstandsdygtige over for en række antibiotika?”

Talepunkt

Brug af kobber i svineproduktionen

- Lad mig først slå fast, at kobber er et nødvendigt stof for dyr og for mennesker – der er også kobber i de almindelige multivitamin- og mineralpiller, der står på de danske morgenborde.
- Kobber, der tilsættes svinefoder, betegnes som et fodertilsætningsstof.
- Kobber er et såkaldt ”ernæringsmæssigt tilsætningsstof”. Ud over at dække dyrenes fysiologiske behov kan kobber også have en effekt mod diarré.

Lovgivning

- Tilsætningsstoffer til foder er reguleret af EU-lovgivningen.
- ”Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1831/2003 om fodertilsætningsstoffer” handler om godkendelse, anvendelse og mærkning af tilsætningsstoffer i foder.

- Det er kun tilladt at anvende tilsætningsstoffer, som er godkendt og optaget på en positivliste.
- En godkendelse af et tilsætningsstof indebærer en omfattende sikkerhedsvurdering, der foretages af EFSA.
- Ansøgeren skal blandt andet fremlægge dokumentation for, at stoffet ikke er til skade for mennesker og dyrs sundhed, herunder også i relation til, om der kan opstå resistens mod antibiotika.
- Der skal desuden fremlægges dokumentation for eventuelle påvirkninger af miljøet.
- Regelgrundlaget for godkendelse af fodertilsætningsstoffer tager således også højde for netop den risiko, der kan være for, at fodertilsætningsstoffer utilsigtet kan bidrage til udviklingen af resistens.

Grænseværdier

- En godkendelse kan gives med betingelser eller begrænsninger, som vil fremgå af tilladelsen.
- For kobber er der fastsat grænseværdier for, hvor meget kobber, der samlet må være i foder.

- For smågrise op til 12 uger må der højst være 170 mg kobber pr. kg fuldfoder, og for ældre svin må der højst være 25 mg kobber pr. kg fuldfoder.
- Grænseværdierne for kobber og andre spormetaller blev senest revideret og sænket i 2003.
- De niveauer, der dengang var tilladt, blev vurderet af EFSA's forgænger, Den Videnskabelige Komite for Dyreernæring.
- Komitéen vurderede i 2003, at den tilladte mængde kobber var højere end nødvendigt.
- Grænseværdierne blev derfor sænket fra 175 til 170 mg/kg for smågrise og fra 35 til 25 mg/kg fuldfoder for ældre grise.
- Det lyder måske ikke af så meget, men perioden, hvor smågrisene måtte få den høje dosering, blev samtidig reduceret fra 16 uger til 12 uger.
- Og man skal huske på, at smågrisene indtil fravænnning hovedsagelig lever af mælk, som suppleres med en smule foder fra de er ca. tre uger gamle.

- De relative høje kobbermængder i første 12 uger bidrager derfor samlet set ikke meget til det samlede forbrug af kobber pr. voksen gris.

Kommende initiativer med hensyn til kobber og andre metaller konsekvenser for miljø og sundhed

- Det er en del af regelsættet fra 2003, at de tilsætningsstoffer, der tidligere er blevet godkendt uden tidsbegrænsning, skal revurderes. Fristen for indsendelse af ansøgninger herom var den 8. november i år.
- Det betyder, at EFSA nu skal i gang med en revurdering af bl.a. anvendelse af kobber og andre spormetaller.

Påvirkning af miljøet

- Hvis vi kort vender os mod kobbers påvirkning af miljøet, så vil jeg indledningsvist gøre opmærksom på, at dette emne hører under miljøministerens ressort.
- Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet ved Aarhus Universitet har oplyst, at det er veldokumenteret i forskningen, at kobber har en skadelig effekt på jor-

dens fauna og mikroorganismer, når koncentrationen overstiger en vis tærskelværdi.

- I 1997 gennemførte Miljøministeriet en stor undersøgelse af kobberindholdet i danske jorder. Konklusionen var, at kobber generelt ikke udgjorde en miljörisiko, idet koncentrationerne lå væsentligt under de danske kriterier for jordkvalitet.
- Senere undersøgelser har vist, at kobberindholdet i perioden 1986 til 1998 har været stigende, og at stigningen havde været størst i overjorden, der var blevet tilført gylle fra svin. Niveauerne på disse jorder lå dog stadig betydeligt under de danske jordkvalitetskriterier.
- Kobber i jorden er som sagt ikke mit ressortområde, men jeg vil henlede miljøministerens opmærksom på problemstillingen.

KU-Life's forskningsresultat

- I pressen er KU-Life's nye forskningsresultat om kobber og antibiotikaresistens præsenteret som om, at landbrugets brug af kobber er den eneste årsag til problemer med multiresistente "Superbakterier". Det er skudt noget over målet, men at der er forbindelse mellem kobber og resistens mod visse antibiotika må anses for sikkert.
- Derfor har jeg har skrevet til Kommissionen og gjort opmærksom på den nye undersøgelse fra KU-Life, så vi sikrer os, at den kommer til at indgå i EFSA's re- vurdering af kobber som tilsætningsstof.
- Jeg har også opfordret til, at kobber prioriteres højt op, når EFSA begynder at reevaluere fodertilsætningsstoffer.
- Det var så, hvad jeg havde at sige om kobber.

Kommende initiativer for at bekæmpe bakterier, der er modstandsdygtige over for en række antibiotika

- Jeg er glad for igen at have mulighed for at orientere udvalget om antibiotikaresistens.
- Som det efterhånden er fremgået af flere samråd, tager jeg problemet med antibiotikaresistens meget alvorligt. Der er da også sat flere initiativer i gang for at reducere forbruget af antibiotika i svinebesætninger.
- Fødevarestyrelsen har blandt andet indført ordningen med det ”gule kort”, som stiller krav til landmænd og dyrlægerne om ikke at have et for højt forbrug af antibiotika. Ved at målrette indsatsen mod de 10 procent af svinebesætningerne, som har det højeste forbrug, tager vi fat i de landmænd og dyrlæger, som står for omkring 25 procent af antibiotikaforbruget.
- Når vi taler om antibiotikaresistens, er det også vigtigt at holde fokus på de typer antibiotika som betegnes for kritisk vigtigste til behandling af mennesker.
- Her taler vi om typerne flurokinoloner, cefalosporiner og makrolider.

- For flurokinoloner har vi indført en lovgivning, der har reduceret forbruget i landbruget til næsten nul.
- For cefalosporiner har branchen selv indført et frivilligt 2-årigt stop for brug af antibiotika af denne type til svin.
- Hvad angår makrolider har Fødevareinstituttet på DTU vurderet, at disse antibiotika ikke er lige så kritiske for behandlingen af mennesker i Danmark som fluorokinoloner og cefalosporiner.
- Jeg har derfor tillid til, at de tiltag, der nu er sat i værk meget hurtigt vil bidrage til at reducere den rolle, som antibiotika spiller for udviklingen af resistens i svinebesætninger.

Forskning

- Desuden har vi sat en række forskningsprojekter i gang, som skal undersøge resistensproblematikken i den danske svineproduktion, herunder i forbindelse med MRSA.
- For at afklare nogle af forholdene omkring MRSA, gav Fødevareministeriet i 2009 penge til Danmarks Tekniske Universitet til et 3-årigt projekt, der afvikles fra 2010 til 2012. Projektet skal afdække faktorer med

betydning for MRSA i svineproduktionen og for smitte fra svin til mennesker.

- På baggrund af disse resultater, håber vi at kunne lægge en effektiv MRSA-strategi og indføre de nødvendige tiltag i besætningerne.

Nationalt antibiotikaråd

- Sundhedsministeriet og Fødevareministeriet udarbejdede i foråret 2010 en fælles antibiotika- og resistenshandlingsplan, som mandede ud i nedsættelse af et nationalt antibiotikaråd.
- I antibiotikarådet deltager Sundhedsstyrelsen, Fødevarestyrelsen, Lægemiddelstyrelsen, Statens Serum Institut, DTU, Institut for Rationel Farmakoterapi, samt en række faglige eksperter.
- Rådet skal fungere som et tværgående, koordinerende organ, og har bl.a. til opgave at følge den nationale og internationale udvikling af antibiotikaforbrug og -resistens hos mennesker og dyr, samt rådgive relevante nationale og regionale myndigheder om hensigtsmæssig anvendelse af antibiotika i Danmark.

- Rådet har netop afholdt dets første møde, hvor det blandt andet blev besluttet, at oprette en overvågningsarbejdsgruppe og en indsatsarbejdsgruppe.
- Overvågningsarbejdsgruppen skal beskæftige sig med de mere risikovurderingsrelaterede emner, mens indsatsgruppen skal arbejde med risikohåndtering.
- Problemstillingen omkring resistensudvikling som følge af brug af kobber vil blive taget op i Antibiotikarådet, når der er genereret mere viden på området.
- Jeg er ikke bekendt med at brugen af kobber i svinefoder har nogen betydning for den humane sundhed, men det er et spørgsmål, man må tage op med min kollega Sundhedsministeren.